

Використання проєктних методів навчання відіграє ключову роль у вихованні дбайливого ставлення до довкілля та розумінні концепції сталого розвитку. Безпосередня взаємодія з біологічними системами дозволяє учням трансформувати теоретичні знання у глибоке особистісне сприйняття природи, що закладає фундамент екологічної свідомості. Доведено, що робота над прикладними кейсами (моніторинг локального різноманіття комах чи створення стратегій захисту екосистем) сприяє зростанню громадянської активності молоді. Відтак, дослідницька діяльність є не просто освітнім прийомом, а дієвим засобом формування відповідальної особистості, здатної реагувати на виклики сучасності.

Отже, проєктно-дослідницька діяльність є ефективним інструментом реалізації компетентнісного підходу в навчанні біології. Її впровадження сприяє формуванню дослідницьких компетентностей, розвитку критичного мислення та пізнавальної активності учнів. Використання навчальних проєктів, зокрема ентомологічного спрямування, забезпечує практичну спрямованість навчання та підвищує його результативність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пріма Д. А. Проєктно-дослідницька діяльність учителя початкової школи в контексті вимог НУШ. *Наукові записки. Педагогічні науки*. Вип. 189. 2020. С. 152–155.
2. Кузнецова І. О. Проєктна технологія в школі, як умова формування відповідальної та свідомої особистості. *Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Миколаїв : МДУ, 2006. Т. 1, Вип. 12. С. 227–229.
3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2015. 192 с.
4. Шапран Ю., Довгопола Л., Супрунова М. Уплив методу проєктів на формування предметної компетентності з біології в учнів закладу загальної середньої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 39. Том 3. С. 274–281.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Декарчук Марина Вадимівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики, фізики та інтегративних технологій навчання природничих наук Уманського національного університету

m.v.dekarchuk@udpu.edu.ua

Декарчук Наталія Іванівна

викладач КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка»

natalidekarchuk@gmail.com

Постановка проблеми: Сучасні трансформаційні процеси в системі освіти України, зумовлені впровадженням концепції Нової української школи,

актуалізують проблему якісної підготовки педагогічних кадрів, здатних ефективно реалізовувати нові освітні стандарти. Особливого значення набуває практична підготовка майбутніх учителів фізики як складова їхнього професійного становлення, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь.

Водночас аналіз практики професійної підготовки свідчить про наявність суперечностей між зростаючими вимогами до професійної діяльності вчителя фізики та недостатньою орієнтацією традиційних моделей підготовки на формування ключових і предметних компетентностей, використання сучасних освітніх технологій і забезпечення діяльнісного характеру навчання. Це зумовлює необхідність удосконалення організації практичної підготовки майбутніх учителів фізики відповідно до вимог НУШ.

Виклад основного матеріалу. Проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізики та природничих наук є предметом системних наукових досліджень у контексті модернізації вищої педагогічної освіти та реалізації положень чинного законодавства України, зокрема Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державного стандарту базової середньої освіти та інші.

Відповідно до зазначених нормативних документів, ключовими орієнтирами підготовки сучасного вчителя визначено компетентнісний підхід, педагогіку партнерства, академічну свободу, інтеграцію змісту освіти, формування дослідницьких умінь та здатність до інноваційної професійної діяльності. Це зумовлює необхідність переосмислення змісту та організації практичної підготовки майбутніх педагогів.

Нормативно-правове забезпечення освітнього процесу, визначене Законом України «Про освіту», орієнтує заклади вищої освіти на формування у здобувачів освіти здатності до навчання впродовж життя, критичного мислення, громадянської відповідальності та інноваційності. Закон України «Про вищу освіту» регламентує необхідність практичної спрямованості підготовки фахівців, посилення ролі педагогічної практики та забезпечення якості освітнього процесу через компетентнісні результати навчання.

У контексті Концепції Нової української школи та Державного стандарту базової середньої освіти визначено нову роль учителя як фасилітатора освітнього процесу, організатора дослідницької діяльності учнів та партнера у навчанні. Це висуває підвищені вимоги до практичної підготовки майбутніх учителів фізики, зокрема щодо здатності проєктувати сучасний урок, використовувати цифрові технології, реалізовувати інтегроване навчання та формувати ключові компетентності учнів [1].

Незважаючи на значний науковий доробок у зазначеній проблематиці, питання організації практичної підготовки майбутніх учителів фізики в умовах реалізації Концепції НУШ потребує подальшого системного теоретичного

осмислення та вдосконалення з урахуванням сучасних нормативних вимог, цифровізації освіти та розвитку STEM-орієнтованого навчального середовища. Зокрема, потребують деталізації моделі поєднання педагогічної практики з інноваційними технологіями навчання та механізми формування практичної готовності майбутнього вчителя до роботи в умовах реформованої школи.

Практична підготовка майбутнього вчителя фізики розглядається як цілісна система, спрямована на формування здатності до професійної діяльності в умовах сучасного освітнього середовища. Вона забезпечує розвиток педагогічного мислення, професійних умінь, навичок організації освітнього процесу та готовності до інноваційної діяльності [3].

У контексті реалізації концепції НУШ організація практичної підготовки має ґрунтуватися на низці взаємопов'язаних підходів.

Передусім, визначальним є компетентнісний підхід, який передбачає орієнтацію освітнього процесу на формування інтегрованої системи професійних компетентностей майбутнього вчителя фізики, зокрема предметної, методичної, інформаційно-цифрової, комунікативної та інноваційної. Такий підхід забезпечує здатність майбутнього фахівця ефективно реалізовувати діяльнісну модель навчання та формувати ключові компетентності учнів.

Важливого значення набуває практико-орієнтований підхід, що передбачає інтеграцію теоретичної та практичної складових підготовки. Його реалізація забезпечується через використання педагогічних ситуацій, кейс-методу, моделювання уроків, мікрОВикладання, що сприяє формуванню готовності студентів до виконання професійних функцій [2].

Необхідною умовою підвищення ефективності практичної підготовки є використання сучасних освітніх технологій, зокрема цифрових інструментів, віртуальних лабораторій, інтерактивних платформ, що розширюють можливості організації навчального фізичного експерименту та сприяють розвитку дослідницьких умінь студентів.

Суттєвим напрямом модернізації підготовки є інтеграція STEM-освіти, яка забезпечує міждисциплінарний характер навчання, сприяє формуванню системного мислення, розвитку творчості та дослідницьких здібностей майбутніх учителів фізики.

Ключову роль у системі практичної підготовки відіграє педагогічна практика, яка повинна мати поетапний, системний та рефлексивний характер. Її організація передбачає поступове ускладнення змісту діяльності студентів, активну взаємодію з учителями-наставниками, застосування рефлексивних методик, зокрема самоаналізу уроків та ведення щоденників педагогічної практики [4].

Окрім цього, в умовах НУШ особливого значення набуває педагогіка партнерства, що передбачає формування у майбутніх учителів здатності до

ефективної комунікації, співпраці з учнями, батьками та колегами, створення сприятливого освітнього середовища.

Ефективність практичної підготовки забезпечується впровадженням різноманітних форм організації освітнього процесу, серед яких доцільно виокремити мікрОВикладання, педагогічні майстерні, проєктну діяльність, кейс-метод, інтегровані заняття, STEM-проєкти, а також залучення студентів до науково-дослідної роботи. Зазначені форми сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку їхньої професійної самостійності та формуванню готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Висновки. Отже, організація практичної підготовки майбутніх учителів фізики в умовах Нової української школи повинна здійснюватися на засадах компетентнісного, діяльнісного та інноваційного підходів. Вона має бути спрямована на формування цілісної системи професійних компетентностей, розвиток здатності до творчої педагогічної діяльності та ефективного використання сучасних освітніх технологій. Підвищення ефективності практичної підготовки забезпечується інтеграцією теоретичної і практичної складових навчання, використанням інноваційних форм і методів, розвитком дослідницьких умінь та організацією рефлексивної діяльності студентів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і впровадженням моделей практичної підготовки майбутніх учителів фізики в умовах цифровізації освіти та розвитку STEM-освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п#Text> (дата звернення: 17.05.2025).
2. Атаманчук П.С., Повода Т.П., Щирба В.С. Педагогічна практика для студентів спеціальності «Середня освіта (Фізика)» кваліфікаційного рівня «бакалавр»: навчально-методичний посібник для студентів ЗВО. Кам'янець-Подільський: П.П. Зволейко Д.Г., 2020. 112с.
3. Євтух М.Б. Педагогічна практика в системі підготовки майбутнього педагога. Тези доповідей, Монако, 3 квітня 2020 року, Volume 2. DOI 10.36074/03.04.2020.v2.34. URL: <https://surl.li/rdazkl> (дата звернення: 17.05.2026).
4. Ільницька К., Миколайко В. Особливості практичної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей в умовах запровадження воєнного стану. Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи. Зб. наук. тез доповідей III міжнар. наук.-практ. конф. 26-27 травня 2022 року. С. 95-98. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25732/1/26_Ilnitska_Mykolayko.pdf (дата звернення: 17.05.2025).